

אוסף סיפורים "שי"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

איחוד מחלות (גיליון 'קבלת שבת' במדבר תש"פ)

הגיע אלינו סיפור מופלא על השגחה פרטית שהתרחש ממש בשנים האחרונות. הסיפור כולו אמיתי והוא סופר לנו ע"י אחד מגדולי ראשי הישיבות בירושלים (המעדיף להישאר בעילום שם), תלמיד חכם עצום לכשעצמו, שלכבוד ייחשב לנו הזמן היקר שהקדיש לנו כדי לספר את הסיפור. כאן גם המקום להודות לו על כך. והנה הסיפור:

בארצות הברית ישנו יהודי חרדי בשם חיים רימר (שם בדוי), איש עסקים חובקי עולם. ברוך ה', פרנסתו הייתה מצויה בריווח. דא עקא, שהוא לא מוכן היה לתרום אפי' שקל אחד למוסדות להרבצת תורה – כוללים וישיבות. לארגוני רפואה, גמחי"ם וכד' תרם בשמחה, אך לבני תורה, השוקדים על תלמודם יומם וליל – סירב בנחרצות, והשיב ריקם את פני כל ה'משולחים' למיניהם. "שילכו לעבוד", טען, "כמו שאני עבדתי והשגתי את כספי בעמל ויושר, יכולים גם הם לנהוג כמוני. מדוע שלא יעשו זאת." ? היו שניסו להסביר לו את טעותו, לסבר את אוזנו בגודל חשיבותם של לומדי התורה – אך נחלו כישלון. הם נתקלו בחומה אטומה כברזל, שלא הייתה מוכנה להישבר בפני שום טענה. הוא לא היה קמצן, אך לתרום ללומדי התורה – סירב בכל בתוקף. עד מהרה, ידעו כל ראשי הישיבות והכוללים, המכתתים את רגליהם בנכר על מנת להשיג כסף ללומדי התורה, שאצלו אין להם מה לחפש.

בת הייתה לו, לאותו חיים רימר, כשרה וצנועה. לרוע מזלה, היא הייתה חולה במחלה נדירה שאחת ההשלכות שלה היא שלבת אין אפשרות להתחתן עם כל אחד אלא רק עם אדם החולה ג"כ באותה מחלה. את טובי הרופאים הזעיק אביה לנסות למצוא לה מזור, ללא הצלחה יתירה. כשהגיעה בתו לפרקה, פנו הוריה למיטב השדכנים באמריקה ומחוצה לה בבקשה למצוא לה שידוך העונה על הדרישה הנדירה, אולם חולפים הימים, ועוברים גם שבועות וחודשים, והטלפון בבית נותר דומם. אמנם תשורה נאה הבטיח חיים הלז לשדכן שישדך לבתו את זיווגה, אולם, טענו השדכנים שוב ושוב, ואף צדקו – מתוך עשרות אלפי הבחורים החרדיים בני גילה של בתך, הסיכוי הוא אפסי למצוא בחור החולה ג"כ במחלה נדירה זו! וכך נוקפות להן השנים, חברותיה של הבת האומללה כבר נשואות באושר וחובקות ילדים, ושידוך עבורה – אין. בצר להם, החליט אביה לטוס לארץ הקודש ולהפיל תחינה במקום ממנו לא זזה שכינה מעולם, בכותל המערבי. הוא הזמין כרטיס טיסה, ונסע לבדו לארץ הקודש. אשתו העדיפה להישאר בארה"ב עקב עבודתה.

הטיסה עברה בשלום, והוא נחת בארץ. בצאתו מהשדה תעופה עלה על המונית הראשונה שנקרתה בדרכו, לכוון "רמדה רנסנס", אחד המלונות היוקרתיים בירושלים. עם הגעתו למלון, מיד שם את חפציו בחדר שהוקצה לו ויצא מהמלון בשנית בכדי לעצור מונית לכותל המערבי, שריד בית מקדשנו. לאחר נסיעה קצרה הוא כבר היה שם, פוסע מעדנות לכיוון הכותל. היה זה בשעות אחר הצהריים של ימות הקיץ, ורוח ירושלמית קלילה נשבה ובידרה את שולי חליפתו. הוא נטל ספר תהלים והתיישב על אחד הכיסאות הפנויים ברחבה, מתכוון לפתוח בתפילה ותחנונים עבור בתו יקירתו, שרק למענה עזב את עסקיו המסועפים והגיע הנה. הבעיה הייתה, שהוא חש לפתע כאילו ליבו בל עמו. כל הרגשות נחסמו, הדמעות יבשו, וכאילו לא הגיע במיוחד כדי להתפלל על בתו מעוכבת השידוך אלא להסתכל על האבנים העתיקות והיונים הלבנות. לא היה לו חשק אפילו לפתוח את ספר התהלים. הוא סוקר את האזור סביבו בייאוש, כשתחושה קרירה ומוזרה מזדחלת לליבו. במרחק כמה מטרים ממנו הוא מבחין באברך שעומד וקורא תהלים בהתרגשות רבה, כשדמעותיו מרטיבות את חליפתו. מדי פעם הוא מוציא ממחטה ומקנח את דמעותיו הזולגות, ללא הועיל. נראה שצרה קשה מתרחשת עליו. חיים רימר מביט בו במשך

דקות אחדות, אך האברך לא שם לב וממשיך להתפלל ביבבות חרישיות. לאחר דקות ארוכות כנצח, כשמיועדנו חושב לעצמו: 'מה אתי? למה אני לא מתפלל ככה? הרי הגעתי לכאן ממרחקים להתפלל על בתי בפרט. לא עת חלומות עכשיו!' – הוא חש לפתע גל של התעוררות עובר עליו, והחל עד מהרה לקרוא תהלים ברגש, כשמעיניו החלו לנשור דמעות של צער נוקב שהרטיבו את ספר התהלים. הוא קרא וקרא ללא הפסקה, ולאחר כשעה של קריאת תהלים, עצר והסתכל שוב על האברך סמוך הלחיים, שהמשיך להתפלל בבכיות.

הוא החליט – 'עד כאן. אני ניגש אליו ושואל מה קרה'... וממחשבה למעשה. הוא פנה לאברך ושאל אותו: "סליחה שאני מפריע, אבל... פשוט אני נמצא כאן כבר למעלה משעה ורואה אותך קורא תהלים בדמעות ובבכיות... נראה שהמצב חמור... אולי אני יכול לעזור במשהו?" האברך הביט בו בעיניים אדומות ואמר: "תזכו למצוות, אבל אני לא חושב שיש באפשרותכם לעזור, אין לכם מה לדאוג"... רק לאחר הפצרות מרובות ניאות האברך לספר לו. "תשמע, יש לי בת שבאה בקשרי שידוכין עם בחור מופלג בתורה, ירא שמים ובעל מידות, שלומד בהתמדה רבה. הבעיה היא אחת: אין לי כסף להוצאות החתונה, לנדוניה, לאולם ובעצם לכלום. וזאת מלבד החובות היום-יומיים המעיקים עלי זה שנים. אי לכך, חששי העמוק הוא שהשידוך עומד להתבטל, לצערנו הרב. אמרתי לעצמי, אבוא לכאן ואתפלל לפני הממציא יש מאין, שישלח לי את עזרתו".

חיים רימר שמע זאת, וליבו נכמר בקרבו. הוא נקלע לסערת רגשות. מצד אחד, האברך כל כך ריגש אותו בתפילתו, בזכותו הוא התעורר להתפלל על בתו שלו, ונראה עליו שמלבד לימוד התורה אין לו בעולמו כלום (תרתיו משמע...). אך מצד שני, הוא 'לא נוהג' לתמוך בבני תורה... לאחר רגעים ארוכים של מחשבה, החליט לתת לאברך את כל הסכום לו הוא זקוק. ההחלטה לא הייתה קלה, אך הוא מצא את עצמו שואל במהירות את האברך המופתע: "בכמה מסתכמות כל הוצאות החתונה"? עכשיו היה תורו של האברך לחשוב. "מאתיים אלף שקל", השיב לאחר מחשבה ארוכה. לתדהמתו של האברך, הוציא חיים פנקס שיקים מכיס חליפתו ורשם עליו סכום של 55,000 דולר. הוא מגיש אותו לאברך שעמד בהלם.

לאחר דקה התעשת האברך מהפתעתו העצומה והחל מברך את חיים בכל הברכות שכתובות בתורה, כשהוא מרוגש ושמח כולו. כשסיים, שאל את חיים למעשיו הוא כאן, ועל מה ראה לתרום לו כך את כל הסכום במלואו. זרם הדמעות נפרץ שוב, וחיים התחיל לספר לו על העושר שה' בירכו, ואת סיפורה של בתו, שחולה במחלה הנדירה, ולא מוצאת את זיווגה כבר שנים ארוכות. האברך הרגיע אותו, ובירך אותו. "מי יודע, אולי בזכות החסד הכביר שגמלת עמנו תמצא בתך את הבחור המתאים בקרוב". חיים ענה 'אמן' נרגשת מעמקי ליבו, והם נפרדו בהחלפת מספרי טלפונים הדדית, כשהאברך מוסיף כל הזמן לברך אותו ולהודות לו על עזרתו הרבה. "אם ימצא בחור מתאים, אתקשר אליך", הבטיח.

מהכותל המערבי, פנה האברך לבנק בו התנהלו חשבונותיו. גם לבנק הזה הוא חייב כסף... הוא ניגש לפקיד הבנק, שהיה חרדי, והגיש לו את השיק. הפקיד ראה את הסכום, וקריאת הפתעה נשמעה מפיו. "אתה?? אתה הסכום הזה? מנין לך כל זאת?" הוא המשיך – "הרי כל הזמן אתה מגלגל חובות, ולכל היותר מפקיד שיקים של כמה מאות שקלים", הפקיד עוד לא נרגע והוסיף בלחישה "שלפעמים גם חוזרים"... "תירגע, שמוליק", אמר לו האברך, "בא תשמע את הסיפור שמסתתר מאחורי שיק זה". הפקיד עשה אוזנו כאפרכסת, והאברך החל לספר לו את כל הסיפור בהתרגשות, על המצוקה הכספית שלו, על חיים רימר ועל בתו המחפשת שידוך.

כשסיים, קפץ הפקיד ממקומו כנשוך נחש". אתה לא תאמין, יש לי את, שבנו חולה בדיוק במחלה הזו!!! הוא בחור ישיבה שלומד כאן בירושלים. אחי סיפר לי לפני כמה חודשים שבנו

מחפש שידוך, אך הוא לא יכול להתחתן אא"כ ימצא בת ישראל שחולה גם היא במחלה זו!" הפקיד מיהר להתקשר לאחיו, ולברר את שם המחלה. התברר שהיא זהה, ושבתו של חיים רימר – ואחיינו, חולים באותה מחלה חשוכת מרפא. הטלפון הבא היה לחיים רימר, ששהה באותו זמן בחדרו שבמלון. הוא הגיע לבנק בתוך רבע שעה. בתוך שלושה שבועות נשברה שם צלחת, לשמחת כל הצדדים.

הכיפה האבודה (על-פי ירושלים בתפארתה)

אלו היו ימים קשים בירושלים שלפני קצת יותר ממאה שנה. מלחמת העולם הראשונה בעיצומה. התרומות להחזקת היישוב היהודי מצטמצמות, והתושבים סובלים רעב ומחסור. מחלות מתפשטות בעיר ומפילות חללים רבים.

התושבים מסתגרים בבתיהם, נואשים למעט לחם. מחלונות הבתים בוקעות אנחותיהם של האומללים שלקו בכולרה.

דמות כפופה חומקת בזריזות בסמטאות. ההלך מחיש את פסיעותיו. זה ר' יונה לפקוביץ', מתושבי העיר העתיקה. בידי חבילת פתקים קטנים ונייר דבק.

הוא עובר מבית כנסת אחד למשנהו, ומצמיד ללוח המודעות פתקית זעירה. המעטים שפוקדים את בית הכנסת כמעט אינם מבחינים במודעה הקטנה, הכתובה בכתב-יד, שנבלעת בין שלל המודעות הגדולות ממנה.

אחד המתפללים שואל את ר' יונה לפשר מעשיו. "השבת אבידה!", משיב ר' יונה, "במצוות רבי זרח ברוורמן, מורי ורבי".

המתפלל מעיין היטב בכתוב וקורא לאיטו: "אבדה לי כיפה לבנה וישנה, המוצא מתבקש להשיבה לי בהקדם ויבוא על שכרו. נאום הקטן זרח ברוורמן".

בפינה אחרת בירושלים, בבית הרפואה 'משגב לדך', עומד אח ליד לוח המודעות, ובוחן את מודעת הכיפה. בתימהון הוא מפטיר: "השבת אבידה על כיפה פשוטה, שאינה שווה יותר משתי פרוטות?! למה לטרוח לחפש אחריה, ועוד להבטיח שכר למוצא הישר?".

האיש מושך בכתפיו ועוזב את המקום. אחריו בא שומר בית הרפואה. גם הוא מביע פליאה: לא מצא רבי זרח במה להתעסק בימים טרופים אלה, מלבד לחזר אחרי כיפה לבנה אבודה!?

השניים חולקים זה עם זה את תמיהתם, אבל בטרם הם ממצים את השיחה ונפרדים איש לדרכו, נשמע קולו של ר' יוסף-בנימין השוחט: "אל לכם להרהר אחר מעשיו של רבי זרח, כי אדם גדול הוא. מן הסתם צפון בכיפה סוד שגורם לו לתור אחריה!".

הימים חלפו והכיפה טרם נמצאה. רבי זרח – פניו נפולות וצער גדול. הכיפה, הוא אומר לכל מי שדורש בשלומו, הכיפה האבודה אינה נותנת לו מרגוע.

אחד ממקורביו, רבי אברהם-יוחנן בלומנטל שמו, החליט לשים קץ לסיפור. הוא ניגש אל הגב' שיינדל בלויא וקנה ממנה כיפה חדשה, שתפרה במו ידה. "זהו, רבי!", בישר בהתרגשות, "הבאתי לכם כיפה, וכעת תסור העצבות מכם והשלווה תשוב לשרות במעונכם".

הביט רבי זרח חליפות בכיפה ובר' אברהם-יוחנן, וחיוך מריר עלה על פניו. "וכי סבור אתה שחסרות לי כיפות?!", שאל אותו בעצב. "אני זקוק לכיפה הזאת דווקא".

תקווה אחת ניצתה בליבו של ר' זרח, כששמע שהאדמו"ר מללוב, רבי דוד בידרמן, הגיב למקרא הפתק: "אין לי ספק שהכיפה תוחזר לביתו!".

הזמן חלף, אך הכיפה איננה. הדבק יבש זה כבר ואיבד את כוחו. המודעות נשרו ונשמטו מן הקירות. בני ירושלים שכחו את הכיפה. רק רבי זרח הוסיף לקונן עליה.

יום אחד בא סאלים הסייד, ערבי זקן מכפר השילוח, לביתו של רבי זרח. באמתחתו הייתה ... הכיפה האבודה. אושרו של רבי זרח לא ידע גבול. הוא הביט בה בהשתאות. "כיצד הגיעה ליך?", שאל את האורח.

האיש השפיל את מבטו. "אני רוצה להתוודות", גמגם בקול נוגה. "לפני חודשיים סיידתי את ביתך, וראיתי כי בארון הבגדים מונח נרתיק נחושת. הייתי סבור שהוא מטמון כסף, והגנבתי אותו אל כליי. אלא שאז התאכזבתי לגלות שאין בו לא שטרות ולא יהלומים, אלא כיפה ישנה.

"עבר זמן, ויום אחד הוזמנתי לסייד את ביתו של החכם הגדול (רבי דוד בידרמן). בעיצומה של המלאכה חשתי כי ידיים מטלטלות בחוזקה את הסולם שעליו עמדתי. התאמצתי לשמור על שיווי משקלי, כדי שלא ליפול ארצה, ואז גיליתי את החכם לרגליי, קורא לעברי: 'סאלים! האם הדת שלכם מתירה לגנוב?'. ליבי החסיר פעימה. מיהרתי לביתי, והנה החזרתי את הכיפה לבעליה!". ליטף רבי זרח את הכיפה היקרה והחזירה למקומה.

מה סודה של הכיפה? מדוע הייתה יקרה כל-כך בעבורו?

שלושים שנה קודם לכן נפטר בירושלים רבי לייב חפץ. בשעה ששכב חולה מסר רבי יהושע-לייב דיסקין, הרב מבריסק, את כיפתו לילד אחד, וביקשו להניחה על ראשו של החולה. הילד לא הספיק למלא את השליחות, ורבי לייב החזיר את נשמתו ליוצרה. הילד לא שב לבית הרב מבריסק, כדי שלא יהיה השליח לבשר לו על הפטירה.

סיפר הילד לרבו, רבי אברהם-אהרון פראג, על הכיפה שנותרה בידו. אמר לו רבו בהתפעלות: "זו כיפה בעלת סגולות!". אחרי ההלוויה השיב הילד את הכיפה לרב דיסקין. זה לקחה, ומסרה לרבי זרח.

מאותו יום שמר רבי זרח על הכיפה מכל משמר. כיפה שנועדה להיטיב את מצבו של חולה, אינה ככל הכיפות. לכן היעלמותה הסעירה את רוחו כל-כך. ואכן, כיפה זו שימשה לפחות במקרה אחד להצלת חייו של חולה, כאשר רבי זרח חש אליו וחבש את הכיפה על ראשו: ההטבה הייתה מידית.

המנגן בכינור (י. מאזעס – ברוקלין; פורסם בגיליון 'על המזון').

במסגרת פרנסתי אני מתעסק בתור 'פידל שפילער' [מנגן בכינור], כישרון שהקב"ה חנן אותי. בימים כתיקונם, סדר יומי תפוס בכמעט מאה אחוזים. מדי ערב אני משמש כאחד מחברי התזמורת בחתונה זו או אחרת, ומכך אני מפרנס את משפחתי בעזרת ה'. אבל דא עקא, לאור המצב הקשה נתבטלו כל השמחות הגדולות וכל המעמדים הגדולים, ובמקום זה חוגגים חתונות בזעיר אנפין, ואף אירועים כגון 'דינר' וכדו' עורכים רק באמצעות הטלפון. נשארתי אפוא בלי

שום עבודה במשך כל התקופה שבין פורים לפסח, כאשר בנוסף לכך מנקרת בי דאגה עמוקה 'מה יהיה הלאה', הלא בינתיים לא נראה שמערכת החתונות והאירועים יחזרו לרגיל בתקופה הקרובה, והארנק הריק התחיל ללחוץ עלי יותר ויותר.

בימים קשים אלו, כאשר התחלתי להרגיש את הדוחק הכספי, נזכרתי בקבלה הקדושה שכבר מזמן רצייתי לקבלה על עצמי – והיא התחזקות רצינית בעניין ברכת המזון. הרגשתי שכעת היא שעת הכושר, אקבל עלי קבלה זאת, והשי"ת כבר יש לו את הדרכים המיוחדות שלו איך לפרנס אותי ואת משפחתי. וזה קרה מהר מאוד...

כידוע, דרשו ראשי העיר ומשרד הבריאות לסגור את כל המקומות הציבוריים, וביניהם בתי כנסיות ובתי מדרשות. מאות ואלפי 'מניני תפילה' קטנים התארגנו בין קבוצות שכנים, כשכל אחד עומד במרפסת שלו או ליד דלת ביתו. גם אנו – כמה שכנים הגרים ביחד – התארגנו לעריכת 'מנין' מצומצם להתפלל יחד, ולהתחנן לאבינו שבשמים שיסיר משחית ומגיפה מעלינו ונוכל בקרוב ממש לחזור לחיינו הרגילים בבריאות ובשמחה.

הסדר במניין שלנו היה, שאחרי תפילת מנחה של שבת קודש, כל אחד הולך לביתו לאכול 'סעודה שלישית', ואח"כ מתאספים בחוץ לזמר ביחד זמירות של"ס ולברך ברכת המזון ביחד על הכוס, ואח"כ מתפללים תפילת מעריב בציבור. והנה, במוצאי שבת הראשונה לאחר שהתחלתי להקפיד על ענין ברכת המזון כראוי, סיימו כבר כל שאר חברי המנין לברך ברכת המזון, ואני – מחמת מנהגי החדש לברך במתינות ובכוונה – עדיין אחזתי בתפילת 'רצה והחליצנו'... והיות שב'מנין' שלנו נמנים עשרה מתפללים בדיוק, הוכרחו כולם לחכות עד שאסיים ברכת המזון, ורק אז נוכל להתחיל תפילת מעריב. וכולם ראו איך שאני מברך מילה במילה, שליו ורגוע בלי למהר כלל.

אחרי שסיימתי ברכת המזון התפללנו תפילת מעריב, ובסיומה ניגש אלי אחד מהשכנים, יהודי יקר, והביע התפעלותו מהאופן שבו ברכת המזון. הלה לא הסתיר את תמיהתו, שמעולם לא הכיר אותי כאדם מסוג זה, המברך ברכת המזון במשך דקות ארוכות במתינות ובהדגשת התיבות. כתירוץ על תמיהתו סיפרתי לו את כל השתלשלות הדברים, איך שאני עוסק בתחום נגינה בכינור בחתונות ואירועים, וכתוצאה מהמגפה המשתוללת בעולם רח"ל נקלעתי למצב כלכלי קשה. הסברתי לו שבתור זכות וסגולה לזכות לי שועה מן השמים התחלתי להקפיד על מצות ברכת המזון בהידור רב, כי בה טמונים כל הברכות והשפעות הטובות. בשמעו את דבריי אורו עיניו והוא אמר לי: "תתפלא לשמוע, אבל יתכן שיש לי רעיון מצוין בשבילך. אלך הביתה ואבדיל על הכוס, אח"כ אשתדל לבצע את הרעיון שעלה במוחי ואתקשר אליך עם הפרטים". נכנסתי לביתי, בעוד שבראשי מתרוצצות מחשבות שונות לכאן ולכאן, אולי ישועתי קרובה לבוא בעהשי"ת, ואולי לא יצא העניין מן הכוח אל הפועל. חיכיתי בכיליון עיניים שהשכן יתקשר אלי עם ההצעה, ואכן כאשר עברה שעה קלה צלצל הטלפון שלי, והשכן נמצא על הקו ואומר לי בשמחה ניכרת: "ברכת המזון שלך כבר פעלה את הישועה! יש לי בשבילך חדשות טובות ומשמחות"...! והוא ממשיך: "תשמע, לפרנסתי אני עובד ב'מושב זקנים'. לאחרונה התלונן בעל הבית שלי באוזניי, שכואבת לו מאוד המציאות המרה, שמחמת המצב הנוכחי מוכרחים תושבי המעון לשבת בבדידות בחדריהם ואף אחד אינו יכול לבוא לבקר אותם, וזה מפריע לו מאוד ואינו נותן לו מנוחה. הלילה אחרי תפילת מעריב כששמעתי ממך אודות המצב הקשה בתחום שאתה עוסק, עלה לי רעיון נפלא שכבר הצעתי לבעל הבית שלי – שישכור אותך ללכת לבקר בחדרי היהודים תושבי המעון, ובכישרונו המיוחד לנגן בכינור תוכל לשמח לבבות נשברים

המצפות בכליון עיניים לפגוש פנים חדשות. בעל הבית נהנה מאוד מהרעיון, והוא ביקש שאמסור לך בשמו שתתקשר אליו מחר בבוקר לסכם את הפרטים והמסתעף."

הודיתי לו מאוד על פעולתו לעזור לי במצב הזה. תיכף בבוקר צלצלתי לבעל הבית, ואמר לי שחוף מה'מושב זקנים' שבו עובד השכן הנ"ל, נמצאים בבעלותו שני מעונות נוספים, בסך הכל שלשה מקומות הנמצאים בשלשה אזורים שונים, ורצונו לשכור אותי לשלשה ימים בשבוע, כל יום במקום אחר, שם אכנס לחדרי הפצינטים היהודים על פי רשימה מפורטת שיתן לי, ואנגן בפניהם ניגונים מתוקים ועתיקים, שירי רגש ושמחה להרנין את עצמותיהם היבשות. שמחתי מאוד לרעיון, סיכמנו את הפרטים אודות שכר עבודתי, סכום יפה מאוד ב"ה, וביום שלמחרת זה כבר התחלתי עם ה'סיבוב' במקום הראשון. כמובן אני מציית לכל כללי הבריאות, לשמור על ניקיון מוחלט, להתלבש עם ביגוד מגן ומסכה על פניי, וכדו. 'מה אומר ומה אדבר, הזקנים נהנים מאוד מהניגונים שאני משמיע להם, זה מחיה אותם במלוא מובן המילה. כבר כמה שבועות שעבודתי החדשה נמשכת בהצלחה מרובה ברוב סייעתא דשמיא, פרנסתי חזרה לעמוד על מכונה, אני מרוויח אפילו יותר מהימים כתיקונם כשהייתה לי עבודה כמעט בכל לילה! בעל הבית כבר רמז לי שלאור ההצלחה האדירה בדעתו להשאיר אותי בתפקידי גם אחרי שיעבור זעם ה'קורונה' בעזהש"ת.

הצלה לא צפויה

לפנינו סיפור מרתק שסיפר מגיד המישרים, הרב מנחם שטיין שליט"א, שהתרחש בימים אל":

היה זה לפני 4 חודשים בלבד, בחודש טבת התש"פ, התקופה בה העולם עדיין לא שמע והרגיש בנגיף הנורא. בעיר מונסי שבארה"ב מתגוררת לה אישה יהודייה וצדיקה בשנת ה-44 לחייה, העושה שליחות גדולה ביותר: היא ובעלה זכו ב-4 ילדים נהדרים, אלא שבנוסף לילדה, היא נוהגת מזה שנים רבות להוות כ'משפחה אומנת' בביתה. בשנה האחרונה, היא מגדלת עוד שני ילדי 'אומנה' אשר הוריהם לא מסוגלים לגדלם מסיבות בריאותיות או כלכליות. 'משפחות אומנה' לוקחות ילדים שכאלו ומגדלים אותם לפעמים כל החיים, ולעיתים רק לתקופה קצרה של כמה חודשים עד שנים, עקב החלטה של ההורים הביולוגיים כי הם מרגישים שהם שוב מסוגלים לגדל את ילדם, ואז הם מחזירים את הילד להוריו.

והנה, בשלהי חודש טבת האחד רון, טרם התפרצות הנגיף בעולם, היא מקבלת טלפון ממשרד הרווחה שמבקש את עזרתה לצורך מקרה מיוחד במינו: "ישנה תינוקת שנולדה זה עתה, הסובלת מבעיות בריאותיות קשות במיוחד. היא מתקשה לאכול ולנשום בכוחות עצמה, ולכן הוריה לא מסוגלים לגדלה במצב זה, והם מחפשים משפחה שמסוגלת להכיל תינוקת כזו – פנו אליה בבקשת עזרה". זוהי עבודה לא פשוטה ומורכבת. עליה לעבור בדיקות סדירות מידי יום, חיבור למכשירי הזנה שיעבירו לה חמצן ומזון לגופה במשך כמה שעות ביממה. כמובן, לשם כך תקבלי את כל המכשירים והציוד הרפואי הנדרש, בשילוב הכשרה מיוחדת של צוות רופאים שיסבירו לך כיצד עובדים המכשירים וילוו אותך בכל התקופה הקרוב".

היא שמעה זאת, אך הרגישה כי הדבר כרוך באחריות גדולה ומסירות עצומה שיקשו עליה מאד. זהו ממש פתיחה של בית חולים בתוך ביתה. על כן, בצער רב היא סירבה לקחת זאת על עצמה. לאחר כמה ימים, היא מקבלת שוב טלפון מהרווחה שאומרים לה כי למרבה הצער הם לא מצאו משפחה שמוכנה לאמץ את הילדה, וכי כיון שהם מכירים את ליבה החם והרחב, הם שוב פונים אליה לעזרה, מפני שאין להם פתרון אחר. הפעם היא לא יכלה לסרב, והיא קיבלה את התינוקת לביתה.

בימים הראשונים היה זה נראה מערך רפואי גדול – עשרות מכשירים רפואיים הגיעו לביתה, הוקצה לתינוקת חדר נפרד, ואותה אישה עברה הדרכה מכמה רופאים ואחיות שהגיעו מידי יום לערוך בדיקות שגרתיות. כעת היא גידלה שלושה ילדי אומנה, מלבד הארבעה שיש לה. והנה עוברים להם שלושה חודשים של טיפול במסירות נפש עצומה בתינוקת, והנגיף הנורא משתולל בכל העולם. הנגיף מכה קשות בכל מקום, והוא מגיע אף למונסי שבארה"ב.

בערב פסח האחרון, האישה הזו חשה לא טוב, ולאחר בדיקה קצרה מודיעים לה כי היא נדבקה בנגיף במצב בינוני עד קשה. במונסי בינתיים ישנם אלפי חולים ומאות נפטרים מדי יום ל"ע. האישה הזו מתקשה לנשום ומצבה מידרדר. היא מובהלת ע"י אמבולנס לבית החולים, אלא ששם מודיעים לה כי בית החולים נמצא לפני קריסה. אין מקום, וכל מכונות ההנשמה תפוסות, ורבים ממתינים בתור למכונות. כן, כן, ארה"ב של 2020 בעידן המודרני קורסת ללא מכונות הנשמה! שבורה ורצוצה, מחזירים אותה לביתה במצב קשה כשהיא מתקשה בנשימה ומרגישה שסופה קרב ובא. ואז היא נזכרת במכונת ההנשמה של התינוקת, אותה היא מאמצת. כיוון שהתינוקת משתמשת במכונת ההנשמה רק שעות בודדות ביום, היא מחליטה להשתמש במכונות לעצמה במשך שאר היום, והדבר גורם לה להקלה עצומה ועזרה אדירה. לאחר כמה שבועות, עם תחילת חודש אפריל, היא מקבלת בשורה טובה – היא החלימה מהנגיף בנס גלוי. היא מודה לה' על הנס, אך הסיפור עדיין לא נגמר.

לפני כשבועיים, בתאריך ז' באייר האחרון, היא מקבלת טלפון מהרווחה כי ההורים של התינוקת מרגישים כי הם מסוגלים כעת לטפל בילדה, וכי הם מודים לה ורוצים את התינוקת בחזרה. האישה ההמומה מספרת להם: "חיי ניצלו בזכות הבת שלכם! חליתי בנגיף בצורה קשה ולא הייתה לי מכונת הנשמה. בעזרת מכונת ההנשמה של בתכם הוקל מעליי הסבל והחולי, ולאחר כמה שבועות הבראתי בס"ד. אך אם תסכימו, אני רוצה שבתכם תישאר אצלי עוד שבועיים כהכרת הטוב על ההצלה שהצילה אותי." ההורים התרגשו מהסיפור והסכימו להשאיר את התינוקת לעוד שבועיים. שבת שעברה, בהר בחוקותי התש"פ, הייתה זו השבת האחרונה שהתינוקת הייתה אצלה, והשבוע היא שבה להוריה.

חומרת הפגיע ביהודי

הגאון הרב ש"ך זצ"ל סיפר בשם הגאון מבריסק זצ"ל שהכיר רב גדול שהיה מרא דאתרא בעיירה פלונית והיה מסמיך אברכים להוראה.

פעם אחת הגיע אליו אברך כדי לקבל היתר הוראה, הרב התחיל לבחון אותו ושאל מספר שאלות, אך הלה לא ידע להשיב, לא מיניה ולא מקצתיה (סוטה ה ע"א). ניסה הרב לדובב אותו ושאלו במקצועות ונושאים אחרים בתורה, אך גם שם לא מצא האברך את ידיו ורגליו ונשאר בפה פעור ללא תשובות. בינתיים, הגיעו לביתו של הרב שני בעלי בתים עשירים שעשו עסקה ביחד אך עסקה זו לא צלחה ונוצר בניהם וויכוח כמה כל אחד צריך לשלם. בצר להם פנו אל רב העיירה וביקשו שישפוט בניהם ויקבע את דינם על פי דיני התורה, הניחו שני העשירים סכום כסף גדול על שולחנו של הרב והסכימו בניהם שמי שיצטדק בדין יקבל את הסכום המבוקש. רב העיירה שמע את טענות שני הצדדים, רשם במוחו ובפנקסו את כל הפרטים הנחוצים וההכרחיים כדי שיוכל לעיין בהם בהמשך היום וליווה את שני בעלי הדין מחוץ לביתו, בו בזמן שסכום הכסף הגדול נשאר על השולחן הרב שבסלון ביתו.

כשחזר הרב לביתו תדהמה נפלה עליו בראותו שאין הכסף נמצא על השולחן, ואף האברך הצעיר שבא לקבל היתר הוראה נעלם מן האופק, מיד החל הרב בחיפושים אחר האברך בחושבו שהוא זה שלקח את הכסף ולאחר דקות ספורות מצאו בפנינת הרחוב ואמר לו: "מחול לך, מחול לך, מחול לך, הבין האברך שהרב חשד בו על שלקח את הכסף ולא השיב מאומה, אלא קיבל את דברי הרב והלך לדרכו.

כשחזר הרב לביתו פנתה אליו הרבנית בתקיפות ואמרה: "כבוד הרב, תמחל לי, אבל זו רשלנות שאין כדוגמתה, להניח סכום כסף כה גדול בפני אברך צעיר וללכת? אם לא שלקחתי את הכסף מבעוד מועד והחבאתי אותו היית צריך לשאת באחריות על אובדן הכסף!" נחרד הרב לנוכח דברי אשתו הרבנית והבין שחשד לחינם באותו הרב צעיר, הרב לא פצה פיו אלא מיד הפך פניו לאחוריו והחל בחיפושים אחר אותו אברך, לאחר שמצא אותו שנית התנצל בפניו על שחשד בו לחינם והבטיח שילמדו את כל החומר הדרוש עד שיצליח לעבור את מבחן הסמיכה להוראה, ובנוסף אף ידאג לו למינוי כמורה הוראה באחד הכפרים הסמוכים. וכאשר אמר כן עשה, במשך שנתיים פינה הרב מספר שעות בכל יום מסדר יומו העמוס ולמד יחד עם האברך הצעיר עד אשר הכשירו להיות מורה הוראה חשוב, ואף מינהו כמורה הוראה כאשר הבטיח. ובכל ערב יום הכיפורים היה הרב הולך אל אותו אברך ומבקש את סליחתו על שחשד בו לחינם, ואעפ"כ עדיין לא נחה דעתו של הרב על שחשד ופגע ביהודי. אין דבר יותר חמור מלפגוע ביהודי, כך צריכים אנו להרגיש, ואם נזכה להרגיש כך כל המחיצות יפלו, האהבה והאחוה תתרבה ויושלם הכלי המחזיק ברכה לתורתנו הקדושה.

חסד קטן (מאת ד"ר וינשטיין)

כולנו חגגנו השנה ליל הסדר במסגרת מצומצמת כזו או אחרת, אבל יש אנשים שחגגו לגמרי לבד. בלי בעל, בלי ילדים ובלי נכדים. שמעתי השבוע סיפור על אישה אלמנה שנאלצה בעקבות הסגר לערוך את הסדר בבית לבד. מיותר לציין את הרגשת הבדידות שהיא חשה ואת הכמיהה שלה לשבת יחד עם משפחה קרובה. לא פשוט לחגוג לבד חג משפחתי כל כך.

בערב החג, בעוד היא עורכת שולחן לסועד אחד, השכנים מהקומה שלה התקשרו אליה והציעו לה לערוך יחד את הסדר.

כל אחד ישב בביתו עם דלת פתוחה וכך היא תהיה חלק מהסדר שלהם. האישה התרגשה מהעובדה שהשכנים זכרו אותה ובזכותם היא לא תהיה לגמרי לבד בליל הסדר.

לאחר החג הבן של אותה אישה התקשר לשאול איך עבר עליה החג.

"אתה לא תאמין", היא סיפרה לו בהתרגשות, "השכנים שהצטרפתי לסדר שלהם נוהגים בדיוק אותם המנהגים של אבא ז"ל, ממש הכול. בזכות זה הרגשתי חיבור וחשתי חלק מהם, ונהניתי כל כך. היה לי ליל-סדר מיוחד ומרגש."

פתאום ירד לבן האסימון. הוא נזכר שאותו שכן התקשר אליו שבוע וחצי קודם לכן וביקש לשמוע ממנו בפירוט אילו מנהגים אבא שלו ז"ל היה נוהג בליל הסדר.

נאמר ברות רבה: "מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר. ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים"

מגילת רות רצופה חסדים מפעימים. לאורך כל המגילה אנחנו פוגשים את מעשיה הנאצלים של רות. היא דבקה באמת ולא נכנעת לרעשי הרקע שסביבה. היא יודעת בבירור מה המטרה שלה והיא הולכת אחריה עד הסוף בצניעות ניכרת.

במגילה אפשר למצוא מעשי חסד הרואיים, כאלה שאנחנו לא רואים ביום יום, אם בכלל.

אני רוצה לדבר על החסד הראשון של רות. החסד שממנו החל הכול.

לאחר פטירת מחלון וכיליון, נעמי מבינה שאין לה יותר מה לחפש במואב. הרעב בארץ נגמר והיא רוצה לשוב ארצה. היא יוצאת מיד לדרך וכלותיה הנאמנות מצטרפות אליה. באמצע הדרך היא עוצרת ואומרת להן: "למה אתן הולכות איתי? אתן עוד צעירות. חזרו הביתה וא-לוהים יעשה עימכן חסד כמו שאתן עשיתן עם המתים ואיתי."

איזה חסד הן עשו?

כתוב במדרש שהן טיפלו בתכריכים ובקבורה של בעליהן, לא דרשו מנעמי את הכסף שמגיע להן בעד הכתובה והמשיכו לדאוג לה אחרי שבעליהן נפטרו.

למה זה נחשב חסד? הרי הן עשו מה שמצופה מהן. לא מפורט כאן משהו מיוחד שראוי לציון. לדאוג לקבורה של האדם הכי קרוב אליך זה חסד? מה יותר טריוויאלי מזה?

ומה עוד נעמי אומרת להן? תודה שלא דרשתן ממני כסף.

רות ועורפה היו בנות מלכים עשירות. הן לא היו צריכות את הכסף של נעמי, ומי בכלל חושבת על כסף יום אחרי שבעלה נפטר, לא עלינו?

אם הן היו באות לנעמי שאיבדה בעל ושני בנים ונותרה בחוסר כל ואומרות לה: "הבן שלך חתם על כתובה ועכשיו, כשהוא מת, את חייבת לנו כסף" – זה היה מפתיע ולא אנושי בעליל.

למה המגילה מתייחסת למעשים האלו כאל חסדים?

יש סוגים רבים של חסד.

אפשר להקים ארגוני צדקה חובקי עולם, לגייס תרומות בסכומים עצומים, לתרום כליה (נרחיב בהמשך בעז"ה על פועלו האדיר של הרב הבר ז"ל) או לנהל מערך ארוחות לבתי חולים... יש הרבה אופציות לחסדים מדהימים שמצילים את העולם כפשוטו.

אבל החסדים האלה לא בהכרח נדרשים מכולנו.

רות מלמדת אותנו שגם מעשה מתבקש הוא חסד. גם מעשה קטן ומובן מאליו, עם האנשים הקרבים אליך ביותר, הופך לחסד ברגע שמבצעים אותו.

כשאני מספרת לילדים עוד סיפור לפני השינה, גם כשאני כבר מדמינת את השקט שאני מחכה לו כל כך עם הקפה והשוקולד – אני עושה חסד. כשאני קמה באמצע הלילה עם עיניים שורפות מעייפות כדי להאכיל את התינוקת – אני עושה חסד. כשאני מכינה ארוחת ערב למשפחה, גם אם מדובר בחביתה וסלט – אני עושה חסד. כי חסד הוא לא רק מעשים שאפשר לכתוב עליהם מגילה לדורות. חסד הוא מעשים יומיומיים של עזרה ליהודי (גם אם הוא בעלי, הילד שלי או אפילו אני עצמי).

רות עברה דרך רצופה בתלאות, מנוקדת במעשי חסד פלאיים, והיא הנחילה לנו את הכוח לעשות חסדים, להתחיל בקטן ומשם להתקדם.

אולי מה שנדרש מאיתנו הוא לתת עוד נשיקה בלילה אחרי סיפור או 'קריאת שמע', אפילו שהסבלנות כבר נגמרה. לחייך מתוך שינה לתינוקת המתוקה שבוכה, לתת למישהי מבוגרת להיכנס לפנינו לחנות אפילו שגם לנו חם והמסכה מציקה, ולבשל לשבת בשמחה אפילו שנמאס לבשל ואנחנו רוצות כבר להתארח...

לכבד את המעמד

כגודל הציפייה, כך גודל האכזבה.

הם חיכו כל כך לעשות את השבת הראשונה בארץ ישראל ולהתראות עם קרוביהם, אך האנייה שעגנה בנמל מאוחר מדי ביום שישי - שיבשה את התוכניות.

שלדי האדם שעלו ארצה מן התופת בתום מלחמת העולם השנייה, היו כבויים ברוחם כמעט לחלוטין. כל התלאות שעברו כופפו את רוחם עד לעפר. כאשר סוף סוף זכו לצאת בחיים אחד מעיר ושניים ממשפחה, שביב תקווה אחד הפיח בהם כוח רצון: להגיע לירושלים עיר הקודש.

כעת, התקווה כבתה.

נכון, לכל שבת יש מוצאי שבת, ואם חיכו עד הנה יוכלו להמתין עוד מעט. אבל ההתחלה ברגל שמאל שידרה אווירת דחייה. התחושה הייתה כביכול משמים מסמנים להם 'אינכם רצויים בפלטרין של מלך'.

אותה שבת שהה הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן, הרב מפוניבז', בחיפה. הוא אסף את הפליטים כולם וסיפר להם סיפור: "מרא דאתרא שחי בעיר קטנה ורחוקה, חיפש שידוך לבתו שהגיעה לפרקה. הצעות רבות לא היו בנמצא, אולם בחור אחד שבה את לב הרב בהתמדתו ובנועם מידותיו. אלא שחיסרון גדול העיב על בחור זה. הוריו היו אנשים פשוטים וקלי דעת, בקושי שמרו על מסורת ישראל.

"חכך הרב בדעתו ולבסוף החליט להשיא את בתו לבחור, על אף המחותנים.

"אבי החתן מצא את עצמו במבוכה. בתור המחותן של הרב החל לפקוד את בית הכנסת בשביל 'לכבד את המעמד'. בהמשך החל להקפיד על כשרות, שמירת השבת בביתו השתנתה, ואט אט הפך ליהודי מכובד שומר תורה ומצוות.

"כל אחד מאלה שיושבים כאן איבד בני משפחה", נתן הרב מפוניבז' עיניים טובות בפליטים האומללים. "כולם מחותנים של הקב"ה. מכל אחד מכם הוא לקח אליו 'שידוך'.

"להיות מחותנים של הקב"ה", המשיך הרב מפוניבז' לטוות את דבריו הערבים, "זו זכות עצומה! עכשיו אתם צריכים 'לכבד את המעמד', להתנהג בצורה המתאימה למחותן החשוב ביותר"...

אחד מאותם יהודים ששהה במקום תיאר לימים את האירוע. לא היו בפיו מילים מספיקות לבטא איך השכיל הרב מפוניבז' לזקוף את קומתם הרוחנית בכמה משפטים בודדים.